

GDCD10- Tuần 4,5

BÀI 3: SỰ VẬN ĐỘNG VÀ PHÁT TRIỂN CỦA THẾ GIỚI VẬT CHẤT

1. Thế giới vật chất luôn luôn vận động

a. Thế nào là vận động?

Vận động là mọi sự biến đổi (biến hóa) nói chung của sự vật và hiện tượng trong giới tự nhiên và đời sống xã hội.

Các ví dụ:

1. Quạt đang quay
2. Cây đang tiếp xúc ánh sáng....
3. Người nông dân gặt lúa
4. Đi học từ nhà đến trường
5. Học từ lớp 1 đến lớp 10
6. Dịch chuyển bàn ghế.
7. Cây đang xanh tốt
8. Lá rụng xuống gốc cây
9. Học sinh đang chăm chú nghe giảng.

b. Vận động là phương thức tồn tại của thế giới vật chất

Vận động là thuộc tính vốn có, là phương thức tồn tại của các sự vật và hiện tượng.

c. Các hình thức vận động cơ bản của thế giới vật chất

(giảm tải)

2. Thế giới vật chất luôn luôn phát triển

a. Thế nào là phát triển ?

Phát triển là khái niệm dùng để khái quát những vận động theo chiều hướng tiến lên từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp, từ kém hoàn thiện đến hoàn thiện hơn. Cái mới ra đời thay thế cái cũ, cái tiến bộ thay thế cái lạc hậu.

Ví dụ về sự phát triển :

- Cây cối lớn ra hoa kết quả
- Xã hội từ phong kiến lên TBCN
- Nhận thức từ lạc hậu đến văn minh
- Máy móc thay thế công cụ bằng đá

b. Phát triển là khuynh hướng tất yếu của thế giới vật chất

(giảm tải)

BÀI 4. NGUỒN GỐC VẬN ĐỘNG, PHÁT TRIỂN CỦA SỰ VẬT VÀ HIỆN TƯỢNG

1. Thế nào là mâu thuẫn?

Khái niệm: Theo Triết học Mác-Lê nin, mâu thuẫn là một chỉnh thể, trong đó hai mặt đối lập vừa thống nhất vừa đấu tranh với nhau.

VD: Lối sống: có văn hóa > < không có văn hóa.

Xã hội TBCN: tư sản > < vô sản

a. Mặt đối lập của mâu thuẫn

Khái niệm: Mặt đối lập của mâu thuẫn đó là những khuynh hướng, tính chất, đặc điểm.....mà trong quá trình vận động, phát triển của sự vật hiện tượng chúng phát triển theo những chiều hướng trái ngược nhau.

VD: + Mỗi sinh vật có hai mặt: đồng hóa và dị hóa

+ XH có giai cấp: thống trị và bị trị

b. Sự thống nhất giữa các mặt đối lập

Trong mỗi mâu thuẫn hai mặt đối lập cùng tồn tại trong cùng một sự vật. Chúng liên hệ gắn bó với nhau, làm tiền đề tồn tại cho nhau. Đó là sự thống nhất giữa các mặt đối lập.

Ví dụ:

* Sinh vật: đồng hóa-dị hóa

* Kinh tế: sản xuất- tiêu dùng

* Vật lý: lực hút- lực đẩy

* Nhận thức: tích cực- tiêu cực

c. Sự đấu tranh giữa các mặt đối lập

Trong mỗi một mâu thuẫn, sự thống nhất của các mặt đối lập không tách rời sự đấu tranh giữa chúng, nên hai mặt đối lập luôn luôn tác động, bài trừ, gạt bỏ nhau. Triết học gọi đó là sự đấu tranh giữa các mặt đối lập.

VD:

- Giai cấp TS và giai cấp VS trong xã hội

- Sự đấu tranh giữa di truyền và biến dị

- Sự đấu tranh giữa nô lệ với chủ nô

- Sự đấu tranh giữa nhận thức đúng và nhận thức sai.

2. Mâu thuẫn là nguồn gốc vận động, phát triển của sự vật hiện tượng.

a. Giải quyết mâu thuẫn

- Mỗi mâu thuẫn đều bao hàm sự thống nhất và đấu tranh giữa các mặt đối lập, sự đấu tranh này làm cho sự vật hiện tượng không còn nguyên trạng thái cũ, nên mâu thuẫn cũ mất đi, mâu thuẫn mới lại hình thành, sự vật cũ được thay thế bằng sự vật hiện tượng mới.

Do đó, sự đấu tranh giữa các mặt đối lập là nguồn gốc vận động, phát triển của sự vật hiện tượng.

b. Mâu thuẫn chỉ được giải quyết bằng đấu tranh

Mâu thuẫn chỉ được giải quyết bằng đấu tranh giữa các mặt đối lập, không phải bằng con đường điều hòa mâu thuẫn.

----- hết -----